

«Òrbites llibresques». Història de l'editorial Marcombo

Boixareu Vilaplana, Josep Maria. *Òrbites llibresques: història d'una editorial tècnica i científica*. Barcelona: Marcombo, 2022. 359 p. ISBN 978-84-267-3356-6. 29,90 €.

Aquesta és una obra de gran format apareguda per celebrar els 75 anys (1945-2020) i ensems per explicar la llarga història d'una editorial única, tant per la seva trajectòria empresarial, com per la seva línia editorial, gairebé sense competència en el panorama català i espanyol. Llibres tècnics i científics, pensats al principi per a un país en reconstrucció després de la guerra civil i més endavant per introduir-nos en totes les innovacions tecnològiques, per contribuir a la formació dels tècnics que la societat necessitava: des de les ràdios de vàlvules dels quaranta, als transistors dels anys seixanta del segle passat, els començaments de la informàtica als vuitanta, fins a la cibernètica més avançada del segle XXI.

El llibre aborda la història de Marcombo, Boixareu Editores i Llibreria Hispano Americana dins del marc de la tradició editorial catalana, espanyola i llatinoamericana barrejada amb la història personal i familiar dels Boixareu. Al llarg de 21 capítols, Josep Ma. Boixareu Vilaplana ens explica amb pèls i senyals l'evolució de l'empresa fundada pel seu pare Josep Ma. Boixareu Ginesta el 1945, que l'autor va regentar fins a la jubilació i que ara segueix dirigida per la tercera generació Boixareu.

L'origen de tot és l'acord de tres amics, **Marín**, **Comas** i **Boixareu** que decideixen l'1 de novembre de 1945 muntar una editorial: Ediciones Técnicas Marcombo. El primer llibre que publicaren va ser *Memento radio 1945*. El 17 de març de 1950 compren la Librería Hispano Americana de la Gran Via, davant de la Universitat de Barcelona i el juliol del mateix any es formalitza la societat Marcombo, S.A. i comença l'expansió cap a Amèrica Llatina amb un conveni amb l'editorial HASA d'Argentina, per editar llibres conjuntament, imprimint-los a Barcelona i exportant-los. El 1959 s'acaba aquesta col·laboració.

Els seixanta comencen amb un increment i diversificació de productes editorials, entre els quals la col·lecció *iPero si es muy fácil!*, que aconsegueix una gran difusió. El 1967 els Boixareu compren la participació dels altres socis i es fan amb el 100 % de la propietat de Marcombo. La dinàmica de crear col·leccions continua el 1967 amb *Iniciése en...* amb el títol *Iniciése en electricidad*, seguit de 30 títols més.

També a finals dels seixanta es comença a gestar l'obra major de la història de l'editorial, el *Diccionario de términos científicos y técnicos*, en cinc volums i més de 100.000 entrades, amb llicència de la nord-americana Mc Graw-Hill. Una obra titànica dirigida per Gabriel Ferraté que finalment es va publicar el 1981 amb una tirada de 10.000 exemplars i que mai més es va reeditar. El 1963 el fons de llibres tècnics de 80 temàtiques diferents ja supera els 2.000 títols. Els anys 1969-1970 es crea la societat Editia per gestionar la distribució en alguns països americans (Perú, Mèxic, Uruguai), juntament amb les editorials Aedos, Alhambra, Oikos-Tau i altres.

Els anys vuitanta la crisi del mercat americà, que va fer caure tantes editorials catalanes, va portar Marcombo a una aliança amb l'editorial francesa Teknea i es diversifica cap a temes de gestió de la productivitat i sistemes de control a partir de la informatització amb la nova col·lecció *Productica*. Un dels èxits de l'any 83 que reflectia l'interès creixent per les noves eines de gestió va ser el llibre *Hacia la comprensión de la informática*, culminant-ne la universalització amb el *Manual del usuario del PC* el 1990.

El 1989 es produïa un important canvi en l'estructura accionarial de les empreses Marcombo i Boixareu editores, de manera que va quedar un 49 % de les accions en les mans franceses de CEP Communication i el 51 % en les de la família Boixareu.

Capítol a part és el de la publicació de revistes especialitzades:

Del 1959 al 1970 es va publicar la revista mensual *Amenidades*, dirigida pel periodista de *La Vanguardia* Jaume Castell.

Del 1971 al 1995, *Mundo electrónico*, mensual amb 266 números publicats.
Del 1974 al 1995, *Actualidad electrónica*, setmanal, amb 1.008 números.
Del 1985 al 1995, *Productrónica*, quinzenal, amb 240 números.
Del 1983 al 2000, *CQ-Radio amateur*, mensual, amb 187 números.
Del 1987 al 1990, *TECNO2000*, en català, per encàrrec del CIRIT (Centre de Recerca i Innovació Tecnològica).

El 1996 es crea la societat Cetisa Boixareu Editores, S.A. per gestionar tot el negoci de les revistes amb el 100 % de CEP Communication, però mantenint Boixareu Vilaplana com a president de la companyia, fins que al seu torn CEP fou absorbida pel grup francès Vivendi.

La informació sobre el negoci i l'activitat editorial és molt àmplia, detallada i exhaustiva, però també hi trobem les biografies personals de l'autor mateix, del pare fundador i del cosí implicat en l'empresa; les relacions personals amb altres editors, distribuïdors i llibreters, amb el gremi d'editors i el de llibreters, amb l'INLE, les participacions en fires nacionals i internacionals.

En definitiva, una obra per conèixer en profunditat l'activitat d'una editorial que no apareix mai en les llistes de llibres més venuts ni ha publicat mai un *best-seller*, però que ha contribuït decisivament a la formació de diverses generacions de tècnics i científics que amb la seva feina han fet progressar la nostra societat.

Antoni Estela Barnet
Alumne de la [Universitat de l'Experiència de la UB](#)